

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoP/84/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8119212807
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 02. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8119212807.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky predsedníčky JUDr. Elišky Wagshalovej a členov senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Mariany Muránskej v právnej veci starostlivosti súdu o mal. S. J., nar. X.X.XXXX, dieťa otca X. E., nar. XX.X.XXXX, mal. G. J., nar. X.X.XXXX, dieťa otca J. O., nar. XX.X.XXXX, mal. J. J., nar. X.XX.XXXX a mal. X. J., nar. X.X.XXXX, deti otca P. O., nar. XX.XX.XXXX, všetky deti matky J. J., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom X. XXX, všetky maloleté deti zastúpené v konaní kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, trvale bytom X. XXX, t. č. zverené do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky X. J., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom X. XXX, o zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti takto

rozhodol:

- I. Mení rozsudok s výnimkou o zastavení konania v časti a to tak, že mal. J. a mal. X. ponecháva v náhradnej osobnej starostlivosti starej matky X. J..
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Predmet konania

1. Predmetom konania je zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti.

Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Prešov ako súd prvej inštancie (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol cit.: „m e n í rozsudok Okresného súdu Prešov, č.k. 30 P 405/2016-28 zo dňa 15.5.2017 tak, že:

r u š í mal. J. J., nar. X.XX.XXXX náhradnú osobnú starostlivosť, ktorú vykonávala stará matka X. J., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom X. - Q. XX,

m e n í rozsudok Okresného súdu Prešov, č.k. 28P/56/2018-45 zo dňa 1.10.2018 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Prešov, č.k. 28P/56/2018-46 zo dňa 29.10.2018 tak, že:

r u š í mal. X. J., nar. X.X.XXXX náhradnú osobnú starostlivosť, ktorú vykonávala stará matka X. J., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom X. - Q. XX,

konanie o zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti mal. S. J., nar. X.X.XXXX a mal. G. J., nar. X.X.XXXX z a s t a v u j e,

žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania."

3. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že konanie sa začalo na základe podnetu tunajšieho súdu uznesením Okresného súdu Prešov, č.k. 27 P 170/2017-16 zo dňa 17.9.2019. Vykonaným dokazovaním zistil, že všetky 4 maloleté deti boli zverené do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky z dôvodu zlých bytových podmienok u matky a opakujúcej sa hospitalizácie u maloletých detí. Maloleté deti sa kontaktujú so svojou matkou, ktorá pravidelne starú matku navštevuje v jej domácnosti, pričom v súčasnej dobe má matka ďalších 6 maloletých detí, o ktoré sa riadne stará, dokáže zvládnuť ich starostlivosť a neboli hlásené žiadne vážne problémy pri starostlivosti o tieto maloleté deti. Matka žije v spoločnej domácnosti s otcom maloletého J. a maloletého X., spoločne sa starajú o ďalšie ich narodené deti aj o najmladšieho Q. a zhodne sa vyjadrili, že by starostlivosť o ďalšie deti zvládli, avšak deti nechcú odísť od starej matky, u ktorej chcú bývať. Vzhľadom na to, že S. je v pubertálnom veku, odmieta sa vrátiť späť k matke, nemá kontakt ani so svojím otcom, rovnako aj maloletá G. má epilepsiu, užíva lieky, nestretáva sa so svojím otcom a nemá dobrý vzťah k terajšiemu druhovi matky ponechal tieto deti v náhradnej osobnej starostlivosti starej matky a vo vzťahu k nim konanie zastavil. Vo vzťahu k mal. J. a X. dospel k záveru, že nebolo dôvodné ich ponechať v náhradnej osobnej starostlivosti starej matky, keďže rodičia zvládajú starostlivosť o ďalších 6 maloletých detí. Ďalej uviedol, že úlohou rodičov je zabezpečiť starostlivosť o všetky svoje maloleté deti, nielen o tie, ktoré si vyberú, pokiaľ na to majú podmienky. Matka sama potvrdila, že by starostlivosť o maloleté deti zvládla, avšak oni sa k nej nechcú vrátiť, chcú radšej bývať so starou matkou. V súčasných podmienkach oboch rodín môže stará matka aj naďalej pomáhať pri zabezpečovaní starostlivosti o maloleté deti, ktoré ju môžu navštevovať. Je však povinnosťou rodičov, ktorí neboli pozbavení rodičovských práv a povinností, finančne zabezpečiť všetky svoje maloleté deti a neprenehávať finančnú starostlivosť na štát.

4. Poukázal na ust. § 45 ods. 1, 2, 9, § 47 ods. 1 písm. e), ods. 2, 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“).

5. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenie § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“)

Obsah odvolania a vyjadrenia k odvolaniu

6. Proti rozsudku, a to proti výrokom, ktorým bola zrušená náhradná osobná starostlivosť mal. J. a mal X. v zákonnej lehote podala odvolanie stará mama mal. detí. Uviedla, že zrušením náhradnej osobnej starostlivosti dôjde k ich ohrozeniu na zdraví, nakoľko vrátením matke, dôjde k zníženiu ich hygienických štandardov bude ich vychovávať oveľa v horších podmienkach. Ďalej uviedla, že na rozdiel od obydlija ich matky, ktorá býva v malom jednoizbovom dome, bez prístupu k vode, pričom v uvedenom dome vychováva ďalších 6 deti u starej mami deti bývajú v rodinnom dome s pozemkom, kde majú zabezpečené všetky hygienické podmienky / tečúca voda, teplá voda, toaleta. Mal. vnuci sú chorí a obydlie jej dcéry je zdravotne nevyhovujúce a v najbližšom období sa ani nezmení. Mal. X. a J., sú plne navyknutý na starú mamu a jej manžela, pokiaľ sa vrátia do obydlija k matke dôjde k ohrozeniu ich zdravia a psychického zdravia, budú to ťažko znášať, čo sa môže odraziť na ich vývoji a následne na ich zdraví. Uviedla, že spĺňa všetky predpoklady dané zákonom, nezanedbávam ich výchovu a pravé naopak stará sa o ne príkladne a nikdy neboli žiadne problémy, pri kontrole soc. pracovníkmi. Preto bola toho názoru, že súd nesprávne a predčasne vyhodnotil dokazovanie a rozhodol v rozpore s tým čo je pre mal. X. a mal. J. lepšie pri ich vývoj a zdravie, aj oni samotní odmietajú návrat do výrazne horších podmienok k matke. Matka mal. detí nevie mal. X. a mal. J. v súčasnej dobe zabezpečiť adekvátnu výchovu a starostlivosť a je predsa záujmom, aby mal. vnuci dostali čo najlepšiu starostlivosť a boli vychovávaní v zdravotne vyhovujúcom prostredí a tú dostanú pri starej mame a jej manželovi. Dodala, že je záujmom, aby deti boli vychovávané v čo najlepšom prostredí, mal. deti predsa nemôžu za svojich rodičov a nemôžu kvôli tomu trpieť. Z týchto dôvodov navrhla, aby odvolací súd zrušil rozsudok v časti, v ktorej zrušil náhradnú osobnú starostlivosť mal. J. a mal. X. a ponechal ich naďalej v jej starostlivosti.

7. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že na strane matky nie sú známe žiadne prekážky, ktoré by jej bránili v zabezpečovaní potrebnej starostlivosti.

8. Matka vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že jej deti sa majú u starej matky lepšie, sú vychovávané v rodinnom dome s pozemkom mimo rómsku osadu, kde majú všetko čo im ona momentálne nevie

zabezpečiť. Deti majú u starej mami vyšší hygienický štandard, na ktorý sú deti zvyknuté, pričom návrat do rómskej osady na nich môže negatívne vplyvať. Navrhla, aby odvolací súd zrušil rozsudok v časti, v ktorej zrušil náhradnú osobnú starostlivosť mal. J. a mal. X. a ponechal ich naďalej v jej starostlivosti.

9. Totožne ako matka sa vo vyjadrení k odvolaniu vyjadril aj otec mal. J. a mal. X..

Hodnotenie odvolacieho súdu

10. Krajský súd preskúmal vec podľa § 65 a § 66 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zmeniť podľa § 388 CSP.

Podľa § 2 ods. 1 C.m.p. na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 45 ods. 1 Zákona o rodine, ak to vyžaduje záujem maloletého dieťaťa, súd môže zveriť maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti. Osobou, ktorej možno maloleté dieťa takto zveriť, sa môže stať len fyzická osoba s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktorá má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, osobné predpoklady, najmä zdravotné, osobnostné a morálne, a spôsobom svojho života a života osôb, ktoré s ňou žijú v domácnosti, zaručuje, že bude náhradnú osobnú starostlivosť vykonávať v záujme maloletého dieťaťa. Osobe, ktorá nezabezpečuje osobnú starostlivosť o svoje maloleté dieťa z dôvodu, že jej bolo zo starostlivosti odňaté rozhodnutím súdu, nemožno v čase trvania odňatia dieťaťa zveriť maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti na čas trvania odňatia dieťaťa.

11. Podľa § 45 ods. 2 Zákona o rodine, pri zverení maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti uprednostní súd predovšetkým príbuzného maloletého dieťaťa, ak spĺňa ustanovené predpoklady. Ak sa má maloleté dieťa zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti prarodiča, súrodenca maloletého dieťaťa alebo súrodenca rodiča maloletého dieťaťa, splnenie podmienky trvalého pobytu na území Slovenskej republiky sa nevyžaduje za predpokladu, že prarodič, súrodenec maloletého dieťaťa alebo súrodenec rodiča maloletého dieťaťa má evidovaný trvalý pobyt alebo iný obdobný pobyt na území členského štátu Európskej únie.

12. Podľa § 45 ods. 9 Zákona o rodine, súd najmenej raz za šesť mesiacov zhodnotí v súčinnosti s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí alebo v súčinnosti s inými osobami, ktoré sú oboznámené s pomermi maloletého dieťaťa, výkon náhradnej osobnej starostlivosti, a to najmä kvalitu starostlivosti o dieťa v náhradnej osobnej starostlivosti a skutočnosť, či rodičia môžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa.

13. Podľa § 47 ods. 1 písm. e) Zákona o rodine, náhradná osobná starostlivosť zaniká právoplatným rozhodnutím súdu o zrušení náhradnej osobnej starostlivosti.

14. Podľa § 47 ods. 2 Zákona o rodine, súd zruší náhradnú osobnú starostlivosť len z vážnych dôvodov, najmä ak osoba, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, zanedbáva maloleté dieťa alebo porušuje svoje povinnosti; urobí tak vždy, ak o to táto osoba požiada.

15. Súd zruší náhradnú osobnú starostlivosť len z vážnych dôvodov, najmä ak osoba, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, zanedbáva maloleté dieťa alebo porušuje svoje povinnosti. Urobí tak vždy, ak o to táto osoba požiada. Za vážny dôvod možno považovať, ak osoba, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, nezabezpečuje alebo nemôže zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloleté dieťa, to znamená, že tu môžu existovať tak subjektívne, ako aj objektívne dôvody, pre ktoré osobná starostlivosť o maloleté dieťa a s ňou súvisiaca povinnosť tejto osoby zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok v bežných veciach, ako aj ďalšie povinnosti, nie sú, resp. nemôžu byť riadne vykonávané a zabezpečované. Vážnym dôvodom je aj skutočnosť, že rodičia sú schopní opäť zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloleté dieťa, a teda odpadli prekážky, ktoré im v zabezpečovaní osobnej starostlivosti o maloleté dieťa bránili.

16. Z obsahu spisu vyplýva, že mal. X. bol do náhradnej osobnej starostlivosti starej mamy zverený rozsudkom Okresného súdu č. k. 28P/56/2018-45 zo dňa 01.10.2018 na základe návrhu starej mami z

dôvodu, že sa o mal. X. stará od narodenia, pričom svoj návrh odôvodňovala aj nepriaznivými bytovými a hygienickými podmienkami u matky. Z odôvodnenia rozsudku 30P/405/2016-28 zo dňa 15.05.2017 vyplýva, že mal. J. bol zverený do náhradnej osobnej starostlivosti starej matke na jej návrh z dôvodu, že mal. J. ma u starej mami vytvorené vhodné podmienky pre svoj zdravý vývoj, so starou mamou má vytvorený blízky citový vzťah, pretože s ňou žil od útleho detstva. Z pojednávania zo dňa 03.03.2020 vyplýva, že mal. X. bol starej mame vydaný hneď v nemocnici z dôvodu, že matka nemala vhodné podmienky pre starostlivosť o maloletého.

17. Ust. § 47 ods. 2 zákona o rodine vyžaduje pre zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti vážne dôvody. Súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na tom, že rodičia mal. J. mal. X. obnovili spolužitie a zvládajú starostlivosť o ďalších 6 mal. detí. Odvolací súd tieto dôvody nepovažoval za závažné, t. j. také pre ktoré by boli splnené zákonné podmienky zrušenia náhradnej osobnej starostlivosti. Šetrením kolízneho opatrovníka nebolo zistené, že by stará mama zanedbávala maloleté deti alebo porušovala svoje povinnosti, že by nezabezpečovala alebo z objektívnych dôvodov nemohla zabezpečovať náhradnú osobnú starostlivosť. Ako súd prvej inštancie zistil, všetky deti boli do náhradnej osobnej starostlivosti starej mamy zverené z dôvodu nepriaznivých životných podmienok na výchovu detí u matky a opakujúcej sa hospitalizácie u maloletých detí. Bytové ani hygienické podmienky u matky sa však návratom otca mal. J. mal. X. nezmenili. Okrem iného matka poukázala na zdravotné ťažkosti mal. X. súvisiace s astmou, k čomu uviedla, že ona kúri drevom a stará mama má kotol a radiátory. Z rozsudku Okresného súdu Prešov 30P/405/2016 vyplýva, že zdravotné problémy má aj mal. J., konkrétne má oslabený imunitný systém, trpí ochorením pečene. Zmena životného prostredia by preto mohla negatívne vyplývať na zdravie mal. X. aj J.. Vzhľadom na podmienky, v akých žijú rodičia mal. detí sa nemožno stotožniť s názorom kolízneho opatrovníka, že na strane matky nie sú známe žiadne prekážky, ktoré by jej bránili v zabezpečovaní potrebnej starostlivosti. Pokiaľ súd prvej inštancie ďalej argumentoval tým, že úlohou rodičov je zabezpečovať starostlivosť o všetky svoje o všetky svoje maloleté deti, nielen o tie, ktoré si vyberú, pokiaľ na to majú podmienky bolo potom nedôvodné zastaviť konanie voči mal. S. a mal. G. a rovnaký argument mal súd prvej inštancie potom aplikovať aj na tieto dve deti.

18. Úlohou súdu je v každom prípade prihliadať na najlepší záujem mal. detí. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 19.9.2018, sp. zn. I. ÚS 216/2018 vyslovil, že „pokiaľ teda ide o záujem maloletého dieťaťa, súd musí tento vyhodnocovať a zdôvodniť nielen mechanicky a formálne, ale s ohľadom na in concreto okolnosti spočívajúce v danosti prípadne v absencii nielen „technických“ podmienok na výchovu, starostlivosť a všestranný vývoj maloletého (bytové predpoklady, dochádzka do školy alebo na voľnočasové aktivity, lekárska starostlivosť a pod.), ale aj vzhľadom na emocionálne (či už pozitívne alebo negatívne) väzby maloletého ku každému z rodičov, tobôž ak o kvalite týchto väzieb vypovedá nestranné znalecké posúdenie.“ Odvolaciemu súdu sa javí, že nie je v záujme mal. detí zrušiť náhradnú osobnú starostlivosť starej mamy a zveriť túto starostlivosť matke, ktorá žije v omnoho horších podmienkach bez základných hygienických potrieb. Odvolací súd nespochybnuje, že záujmom mal. detí je najmä zachovávať biologické puto medzi deťmi a rodičmi, no tento záujem ponechaním mal. detí v náhradnej osobnej starostlivosti starej mami v tomto prípade nebude ohrozený, nakoľko zo šetrenie kolízneho opatrovníka vyplýva, že matka svoje mal. detí pravidelne navštevuje. Súd je povinný z vlastnej iniciatívy skúmať a prihliadať na najlepší záujem mal. dieťaťa aj v prípade, ak rodičia vyslovia súhlas alebo nesúhlas so zverením, či zrušením náhradnej osobnej starostlivosti.

19. Keďže neboli naplnené podmienky pre zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti a zároveň zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti nie je v najlepšom záujme mal. detí, odvolací súd v zmysle ust. § 388 CSP zmenil rozhodnutie v napadnutom rozsahu tak, že ponechal mal. J. a mal. X. v náhradnej osobnej starostlivosti starej mami.

20. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd s poukazom na ustanovenie § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

21. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolaťel musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.)